

Kegyelmes Uram!

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

AZI904.-év június 4.-én kisdud turista csapat verődött össze itt a Látohegy kőfejtőben, hogy megkísérelje a behatolást részben abba a keskeny hasadékba, melyet a kőfejtő D.-i oldalán az itt folyó kőfejtésekkel csak nem régen nyitottak meg, részben pedig azokba a zombolyokba, melyek a kőfejtő egyéb részein már régebbi idő óta ismeretesek voltak. Azok a kőfejtési munkálatok u. i. melyek itt a mellettünk méjülő kőfejtőben évtizedek óta folytak, hogy a kultúra szolgálatában álló ipar nyers anyagát előteremtse, egymás után tárták fel a hegy mélyében rejtőző kisebb-nagyobb barlangüregeket, folyosókat, de a mész kő lefejtésével a turisztika és a tudomány méhetetlen kárára -következtesen meg is semmisítették azokat.

Scholtz Pál Kornél lelkes turistatársunk egy szál gyertyával a kezében bemászott a keskeny hasadékba és átvergődve azon, valamint sok törmeléken, iszapon és egymás hegyén-hátán álló nagy kőtuskon, egy nagyobb üregbe, a mai Lóczy terembe jutott.

E vállalkozásában Bagyura János követte és mikor látták, hogy a teremből további járatok nyílnak, örömtől sugárzó arccal tértek vissza a napvilágra, hogy most már az egész társaság neki induljon az ismeretlen sötét világnak s felkutatására. Sorra következtek a mai lépcsős folyosók, a keresztelés, a kápolna, a kettős- és kőhid terem, majd a labirint kőhalmaza, a széles folyosó, barlangunk legszebb cseppkőalakulataival, az orgonával, a kabaré, a hódjárat keskeny folyosója, mignem a színházterem falánál tátongó mélység egyelőre gátat vetett a további előrehaladásnak.

A látottak érdekessége és szépsége míg egyrészt elbűvölte a kutatók lelkes csoportját, addig másrészt a végsőkig feszítette csapongó fantáziájukat és a további haladásra, továbbkutatásra ösztönözte őket. A barlang felfedezőihez újabb lelkes természetbarátok csatlakoztak.

Ezek sorában ott találjuk JORDÁN KÁROLY dr.-t, JORDÁN VIKTOR-t, PLÖCKL ANTAL-t, BEKEI IMRE GÁBORT-t, BAGYURA TAMÁS-t, és néhai SCHNEEMACHER KÁROLY-t, akik nagy lelkesedéssel fogtak a barlang teljes átkutatásához és feltáráshoz.

Az évek hosszú során folyó vasárnapi munkájukkal egymás után küzdik le a tovahaladás elé gördülő akadályokat. Az Incze-l-g-5-m-es nehéz falat, a barlang legnépélyebb részébe, a Rádium-terembe vezető Plöckl-és Jordán falakat csak úgy megmásszák, mint ahogy leküzdik a Zsinorpadlásról a Cseppkőfolyosóba vezető utnak, vagy a Színházterem nagy mélységének nehézségeir és ha közben Incze fönn is akad az Incze-lógó szikláin, ha Bagyura Tamást úgy kell is kivésni az első áthatolás kísérleténél egy szűk nyílás közetéből, ha Scholtz Pál Kornél szilfid termetével be is szorul a rola elnevezett SCHOLTZ-proba szűk repedésébe, ha órák hosszáig hasoncsuszva, négykézláb mászva nyakig sárosan kerültek is elő a barlangból, mégis csak megelégedés szállta meg lelküket az elért siker kelte örömeiben. Hogy csak néhányat említsek: a sziklatterem, a Színház, a Scholtz-terem, a kis Aggteleki pompás cseppkő alakzatai, a Gilli-kapu csodás vizmosta formái bőségesen kárpotolták szépségükkel fáradozásaikat. Amikor a barlangjáratok legnagyobb részét már ismerték, azok járhatóvá tettele került sorra. Anyagi segítség hiányában maguk végezték a legnehezebbtesti munkát is. Így járhatóvá tették a mai Bejáratot, el-egyengették a Lóczy-terem alját, tágitották és kőlépcsőkkel látták el a Felső-lépcsős folyosót és még néhányat, falétra beállításával könnyíteték meg a Színházterembe való jutást és így az évek során viszonylag könnyen járhatóvá tették a barlang elülső részét.

Igy folyt a munka hol nagyobb, hol kisebb erővel, amikor 1914-ben kitört a világháború és fegyverbe szolitotta az első kutatók legnagyobb részét. A barlang idegen kézre került. Az Anonimus azstaltársaság", majd a "Magyar amatőrök Országos Egyesülete" bérelte ki, de semmi különösebb eredményt nem mutattak fel. A barlang sorában csak akkor történt változás, amikor az utóbbi egyesület PÁLVÖLGYI azstaltársasággá alakulva ismét oly férfiak kezébe került, akik értékelni tudták a barlang természeti szépségeit és feladatukul azok megóvását és a nagyközönséggel való megismertetését zúzták ki. Ők a Fővárost hívták segítségül kérve anyagi és erkölcsit támogatását-és amikor a szomorú emlékű 1918. évben az ügy véleményezés végett boldogult emlékű LOCZY LAJOS dr.-hoz a M.Kir.Földtani Intézet akkori igazgatójához került, ő meleg pártfogással karolta fel a barlang sorsát, amde-bár úgy a barlang, mint a sivatár környékének rendezésére is nagyon szép tervet dolgozott ki és azt a főváros akkori vezetőségének ismételten is becses figyelmébe és jöndulatába ajánlotta, a barlang sorsában különösebb változást, különösebb fejlődést megindítani mindent nem tudott, Lóczy Lajos szép tervei mindmáig nem valosulhattak meg.

Annyit mindamellelt mégis sikerült elérnie a Pálvölgyi Cseppkőbarlang Társulatnak, ezen mozgalmával, hogy felkeltette Lóczy Lajos érdeklődését a barlang iránt, ki annak felmérését, térképezését elrendelte, a munka végrehajtásával Kadic Ottokár dr.-t. akkori oszt. geológust, egyet. m. tanárt bizta meg, ki a munkát még 1918.-év őszének, majd a kommunizmus idejének zivataros viszonyai miatt csak az 1919.-év folyamán sikerült.

Közben fontos események zajlanak le a barlang történetében. Visszatérnek a háborúból az első kutatók, elfoglalják régi helyöket és folytatni ohajttják a félbemaradt munkát. Az akkori bérlő "Pálvölgyi Barlangtársulat" néhány lelkes tagjával szövetkezve 1919. április 27.-én megalakítják a Pannonia Turista Egyesületet s annak kebelében a Barlangkutató Szakosztályt és így fognak hozzá a további lelkes munkához.

A szakosztály első tisztikarában elnök Scholtz Pál Kornél, titkár Atzél Frigyes, jegyző Kerth József, barlangmester Bagyura János, a barlangnak minden változó helyzetében változatlanul hűséges kutatója lett.

Hiába volt azonban minden igyekezet, minden buzgalom, hiábavalo a legszebb program és célkitűzés, a kommun, mely alatt az új szakosztály életre kelt, az oláh megszállás, majd a mindkettőt követő végtelen nyomorúságos nehéz viszonyok, hosszabb időre béklyót vertek a lelkes férfiak kezére. A kommun urai egy időre elvették még a barlangot is, cseppköveinek leverésével csak teljesebbé tették azt a vandál pusztítást, melyet a háborús évek alatt kellő gondozás nélkül álló barlangba beható népesség megkezdett.

S mégis minden elébök tornyosuló akadály ellenére, senkitől sem támogatás, teljesen a maguk anyagi és fizikai erejéből tovább folytatják a barlang kiépítését. A nehéz terepviszonyok miatt nélkülözhetetlen segítségükkel Kadic befejezi a barlang felmérését, kicserélik a Színházba vezető létrát rendes falépcsővel, befejezik az elülső járatok aljának elegyengetését, a nagy kőtömbök és agyag kihordását és már az 1920.-év októberében leleplezik a szépen rendezett Lóczy-teremben a LOCZY emlék-táblát, melyet a barlang föllendítése körül kifejtett hervadhatatlan érdemeinek elismeréséül emelt a szakosztály a nagynevű tudós emlékére.

A következő évek is a szorgos, önfeláldozós küzdelmes munka jegyében telnek el. Utoléri ugyan ez alatt a Szakosztályt is az örök magyar átok, kisebb-nagyobb ellentétek miatt egymás után hagyják el az első uttorók. A kiprobált munkaerők elvesztése után megfogyva bár, de törve nem, mégis csüggedés nélkül épít tovább a P.T.E. Barlangkutató Szakosztálya ifjú gárdája. Külső anyagi segítséget, támogatást mosz sem kap,

sőt a munkához föltétlen szükséges területért és épületekért még folyton emelkedő bért is fizet, a pár fillérnyi belépődíjak összekuporgatása révén sikerül mégis vaslépcsővel kicserélni a már korhado és veszélyessé vált szin házi falépcsőt, turista menházat rendez be az also épületben, hogy ezzel is elősegítse az éjjeli barlangi munkát, mellyel tovább rendezi, egyengeti a külső és belső járásokat és építi a lépcsőket.

Jelentős évforduló a barlang történetében az 1927.-év. Ekkor sikerült ugyanis KADICS-nak az 1925.-évi ebensei barlangkutató vándorgyűlésen való részvételünk alkalmával felvetett ideámat megvalósítani és az első nemzetközi barlangkutató kongresszust itt, Magyarországon megrendezni. Az idegenek a német és osztrák barlangkutatók legjelesebbjeinek idesereglése presztizs kérdést csinált a barlang kiépítéséből és a világítás kérdésének megoldásából. Az 1926.-ban alakult Magyar Barlangkutató Társulat vezetőségének sikerült a fővárostói I200.-P. segélyt kieszközölni, mely összeg legalább 1/3.-át fődözte a villanyvilágítási berendezés költségeinek. A többit kölcsönből fedezte a szakosztály és tagjai véstek, cenenteztek éjjeleken keresztül együtt a szerelőkkel, hogy minél kevesebbe kerüljön a berendezés. Éjjeli délutáni és vasárnapi munkával cenentbe rakták a Lóczy-teremből levezető lolyosó lépcsőit, úgy, hogy a külföldiek csak a legnagyobb elismerés hangján beszéltek a Szakosztály oriási munkájáról, melyet a főváros területén folyó fekvő földalatti természeti emlék föllendítése, megismertetése és járhatóvá tétele érdekében kifejtettek.

1928.-dec. 8.-án felavatta a szakosztály az 1928.év folyamán sallyát erejéből épített Bástya-lépcsőt, mellyel most már az első turához hozzácsapolhatták egészen a Scholtz probáig az ugyancsak járhatóvá tett Hosszu folyosót is.

Megfeszített erővel, sok-sok éjjelt nappallá téve dolgozott a Szakosztály az év folyamán a Peti-folyoso rendezésén, járhatóvá tételén. Ezen munka közben egy új -Markovits Béla barlangkutatótól valószínűleg jelzett szük járatot is megnyitottak, mely a Nagykő-termet a Cseppkő folyosó-val köti össze. Kényelmes beton lépcsőkkel cserélte ki az Előcsarnok eddigi régi, rozoga, mozgo kőlépcsőit és vasbetonnal megépített gyönyörű új bejárat fogadja a barlang mai jubileumára összegyűlt ünneplő közönséget.

Lepergett im előttünk a Pálvölgyi barlang negyedszázados múltjának változatos, mozgalmas története. Ha nézzük azt a munkát, melyet a barlang felfedezői, első kutatói, feltároi végeztek, lehetetlen, hogy meg ne hajtsuk előttük az elismerés zászlaját, hogy semmi nehézségtől vissza nem riadva hatoltak be a föld alatti örök sötétség ismeretlen homába, törtek kitűzött céljuk, a barlang teljes megismerése, feltárása felé. De meg kell hajtánunk azt a fiatal utódok, a barlang mai gondozoi előtt is, akik bár már tulnyomorészben az elődök nyomdokain haladnak, mégis állandóan új alkotásokra is kényszerülnek s a barlang fokozatos feltárása, járhatóvá tétele érdekében megkövetelt újabb fáradságos, sok-sok éjjelen át teljesített fáradságos megfeszített fizikai munkát épp oly önzetlen lelkesedéssel és önfeláldozóan végzik, mint utörö elődeik.

Nem teljesültek ugyan azok a szines álmképek, amelyeket az első utörök 25-évvvel ezelőtt nagy lelkesedésökben mint elérendőt maguk előtt láttak. Ennek okát azonban nem bennök és utodaikban kell keresni, Mindketten minden állami és városi, társadalmi és magánsegítség nélkül teljassen saját magukra hagyva érték el a mai igen szép eredményt, melyet a külföld itt járt szakemberei a legteljesebb mértékben méltányol-

tak, elismertek.

Nincs okunk a szégyenkezésre, mert ha az elmúlt 25-év alatt nem dult a világháború, a kommunizmus, az oláh megszállás, ha nem jön a mindent követő sok nyomoruság ideje, ha az állam, a főváros a társadalom, vagy a magántőke úgy segítségére sietett volna a barlangnak, mint azt külföldön Ausztriában, Német, Olasz, sőt még Csehországban is történt, úgy a Pál-völgyi barlangunk is más képet nyújtott volna mai 25.-éves jubileumán.

Megmutattam a multat, mely nem mindenben volt rozsás, kíséreljük meg fölfedni a fátylat, mely a jövőt takarja. Az új negyedszázad küszöbén a remény halvány sugára villan meg és önt új erőt Szakosztályunk nem csüggedő tagjaiba.

A tulajdonos Egyesült Téglá És Cementgyár R.T. igazgatósága Szakosztályunkat magas pártfogóink: ZSITVAI TIBOR dr. igazságügyminiszter ur önméltosága és Puky Endre dr. képviselőházi alelnök ur önméltosága által pártfogolt kérésére mentesítette Szakosztályunkat az eddigi bérfizetés kötelezettségs alól és díjtalanul bocsátja rendelkezésére az épületeket és a szükséges területeket a jövőben. A tárgyalások még folynak ez ügyben, de bizunk abban, hogy a RűTű érdemes igazgatósága méltányolva azt a kulturmunkát, amelyet az egyesület Barlangkutató Szakosztálya kifejtett, lehetővé teszi, hogy hosszabb ideig háborítatlanul dolgozhassék úgy a barlang tudományos kutatásán, mint további feltárásán. Bizva kérjük és ohajtva reméljük, hogy az új negyed században küzdelmes munkánkban úgy a magas kormány, mint a főváros segédkezet nyújt és anyagi támogatásával lehetővé teszi azt, hogy a barlangot szépségének és tudományos értékének megfelelő módon feltárhassuk, hogy azt idegenforgalmunk egyik főobjektumává tehessük, hogy fővárosunk egyik legszebb természeti látványosságává varázsolhassuk, megszüntetvén ezzel annak a sokat sejtető és még többet mondó megjegyzésnek a jogosságát, melyet a barlangkongresszus alkalmával az egyik vezető osztrák szakember tett "Ja venn das bei uns väre!".

Mutassuk meg, hogy itt is tud olyan lenni, mint ott tudna, ha ott volna, ge ez nemcsak a szakosztály tagjain mulik, hanem, hogy olyan lehetessen, amilyennek lennie kellene, kérem ehhez mindazok támogatását, akiknek ez hatáskörükben tartozik, vagy akik a megfelelő anyagiak felett rendelkeznek.

Az Isten áldása kísérelke jövő munkánkat!

Budapest.1929.szept. 28.

Dr. Vigh Gyula.

A PÁLVÖLGYI BARLANGRENDSZER

A feltárás története.

A pálvölgyi barlang kikutatása nem régi keletű hisz a kőbánya sem több 30 évesnél. Déry Jozsef volt az első, aki 1902 április 27.-én a szépvölgyi- uton Pfinn Jozsef társaságában sétálva, a kőbánya előtti bányaőri lak előtt levő kis kertecskében földbe szurt és virágok feltuttatására használt pálcaalakú cseppkövekből barlang létezésére következtetve, eziránt az őrnél nyomban tudakozódott, ennek vezetése mellett, poznákra kötözött gyertyák világa mellett a bánya nyugati sarkában tátongo hatalmas tölcészerű nyílással bíró barlangba ereszkedett s az abban látott cseppkőfüggöny szépségén fellelkesülve, a turisták figyelmét erre felhívta s pár nap múlva: 1902 május 11.-én azt a barlang iránt érdeklődő Dr. Jordán Károlynak megmutatta. Abban az időben ezen általam Déry- barlangnak nevezett barlangon kívül az egyazon repedési síkban, de jóval mélyebben fekvő Jordán- barlang bejárata volt ismeretes. /Bagyura és az őrház alatti kutszerű/

Dr. Jordán Károly vezetése mellett indult mag aztán első sorban a felsorolt barlangok szakszerű kikutatása.

1904.-ben a véletlen hosszas és eredményes barlangkutatások okozója lón. A bánya keleti részében ugyanis egy legelésző birka alatt leszákadott a laza agyagréteg és az állat egy mély üregbe bukott. A bányafelelős fia, Bagyura János az állat kimentése céljából bemászott az üregbe és álmélkodva látta, hogy annak folytatása is van. A jelenleg "Pálvölgyi-barlang"-név alatt ismeretes barlangrészt, tehát joggal Birka- barlangnak is lehetne elnevezni. Ezen baleset után nemsokára Jordán dr. és társai ismét kijöttek a bányába és ekkor a kis János elvezette a kutatókat az ujonnan felfedezett üregbe és az általa már akkor bejárt onnan nyíló folyosóra. A kutatók még aznap a Kőhid és a Színházig vezető járásokon nyomultak előre.

A következő vasárnapokon kikutatták a Kőhid mögötti ugynevezett Nagy-Kőrforgalom szűk csatornáit. Aztán lehatoltak a mélyen fekvő Színház hatalmas termébe s onnan lejjebb a Bástya és Magas- folyosón át a akkor még rendkívül szűk Scholtz-probáig jutottak. Legutoljára maradt a Nagy- Kőtől nyugati irányba húzódó Labirintus-folyosó kikutatása, ahol a régi bejárat alacsony lejtős járatának találkozási közelében az akkor még ki nem ásott Kutyaszorító megkerülése után a látszólag vak Emeleti-folyosót jutottak. Itt is ki kellett az ut folytatását ásni.

A sikereken felbuzdulva Dr. Jordán Károly és társai a nyolc méter mély Incze-lógónál a Geologus-folyosót terpesz támasztékban traverzálva felfedezték a Plöckl-falat és a Jordán-falon át a mélyfekvésű Rádium-termet. Majd később az Incze-lógó mellett déli irányban húzódó folyosót kutatták ki a Kupoláig. Abban az időben itt végződő folyosó sarkában ismét a véletlen vezette tovább a kutatókat. 1906. június 15.-én egy omladékkő eltolódása folytán támadt parányi nyíláson át erős légáramlat hatolt be, amely arra figyelmeztette Scholtzot, és társait, hogy a folyosónak folytatása van. Hozzáálltak a bontáshoz és többorai nehéz munka után a nyílást annyira kibővítették, hogy Bagyura Tamás bemászhatott rajta. Rövid idő múlva már jelezhetette a bátor ifju, hogy egy terembe a mai Miczi-terembe és az Ebédlőbe jutott. Társai mind követték és ujjongva rohantak az Ötösök-folyosóján végig, ahol a kis körforgalmat is felfedezték.

1909 februárjában társaimmal együtt az Ebédlőből a husz méter hosszú Piller-folyosó előlá sziklatorlaszokat eltávolítottuk a barlang ezi-

deig ismrrt legszebb stalagmitjait fedezték fel. 1909-1910. évben pedig én végeztem dinamit segítségével sikeres új feltárásokat.

1. Déry-barlang.

A kimélyített kőbánya legszélső nyugati szárnyában a felszín magassága közelében egy bedeszkázott hatalmas üreg tátong. a harminc évvel ezelőtt megkezdött robbantások legelőször ezt a barlangrészt tárták fel.

A három méter magas, ferdén befelé hajló deszkapalánk óvatos megmászsása után egy hatalmas, meredeken lefelé lejtő, gyönyörű sziklatölcsérbe szálltunk alá, amelynek felső falait és cseppköveit sötétzöld moha disziti. A tölcse hossza körülbelül 20 méter és fenéke lépcsőzetesen esik. Az első lépcsőtől jobbra, vagyis északra egy a tölcser irányával párhuzamosan haladó magas, de szűk és rövid folyosó benyilója torkollik, amelyben nyolc méterre előre haladva egy öt méter magas merőleges fal elé jutunk. Ennek megmászsása után egy kényelmetlenül alacsony és szűk cseppkőképződményekkel sűrűn borított oduba, az Ebédlőbe bujhatunk, ahonnan a tulsó oldalon egy szűk és merőleges körtön át kötéllal ismét az imént elhagyott folyosóba térhetünk vissza.

Ismét belépünk a nagy sziklatölcsérbe, hogy a második lépcsőn lebozsátkozva a végén félméternyire összeszűkülő sziklafalak között egy a lábunk előtt sötétlő rendkívül keskeny, öt méter hosszú vízszintes, a közepén könyöklő csatornán beljebb hatolhassunk. A csatorna elé gyülemlik egy a tölcser fenekén aláguruló, mint a mennyezetről aláhulló nagymennyiségű éles törmelék, úgy hogy a nyiláselőbb-utobb teljesen be fog temetődni. A lehatolás előtt már most is minden alkalommal ki kell előbb kotorni, de azért a csatorna így is oly szűk, hogy csak oldalfekvésben lehet rajta keresztülpréselődni és a legóvatosabb mozdulatok ellenérs leszakad a ruha rolunk és vállunkról lehorzsolja a bőrt.

A csatorna egy kis oduba torkol, amelynek fenekén egy szépen kifejlett, terjedelmes stalagmit derekára erősítve kötelünket és a hágcsót, előbb egy ferdesíku, majd egy mélyen alámosott függőleges falon nyolc méternyi mélységbe kell egy magas folyosóba alábocsátkoznunk. A folyosón nyugati irányban 15-méterre haladva a fal jobb oldalán egy függőszzerű cseppkőfalrészt és egy gyönyörű, tündöklően fehér stalagmirot találunk. A stalagmit tele van apró kagylószerűen kiképzett vízmedencékkel. Az egyikbe, már több mint nyolc évvel ezelőtt egy darab kétfillérest helyeztek, de az mai napig sem vonodott be. A pálvölgyi-barlang e részében a cseppkőképződmények még teljes épségükben megmaradtak, mert ezt a barlangot, holotta legrégebben ismeretes, a fárasztó és veszélyes leszállás miatt ezideig kevés turista látogatta. Ezideig csak egyetlenegy hölgy merészkedett ide, dr. Jordán Károlyné, aki félelem nélkül, férjével vettélkedve vett részt a kutatásokban.

A folyosó bal oldalán a fenék lemélyed 5-6 méternyi ut után egy magas, de keskeny ágnak végződik. Ennek az ágnak baloldali falán, a mennyezethez közel, van egy csatornaszerű szűk párkány, amelyen hasoncsuszva egy hasadék elé jutunk, melynek fala telve van hófehér borsós cseppkőképződményekkel.

Ebben a folyosóban a fényképezés alkalmával, melyet nagymennyiségű magnéziummal végeztem, ijesztő, de mulatságos eset történt velem. a magnéziumpor felvillanásakor előállott hatalmas levegőrázkodtatástól a mennyezetről a nyakamba szakadt valami súlyos tárgy. A koromsötétségben kőhullásnak hittem, de a szememet vereső ezernyi denevér felvilágosított a hullás eredetéről. Mig társamgyufát gyújtott, bizony csunyán összemartak a megrémült állatok.

A Déry-barlangnak ezideig csakis a fent felsorolt részletei ismeretesek, hollott kétségtelen, hogy szorosabb kutatással még számos folyosót és termet lehetne abban felfedezni.

A Déry-barlang folyosója a leszállás környékén még nemrég egy kürtővel összeköttetésben állott az alatta elterülő Bagyura-barlanggal, de a kőhullás ezt az utat már betemette.

11. A BAGYURAÓBARLANG.

A Déry-barlangból kimászva, az alatta jóvalmélyebben fekvő Bagyura-barlang felé sietünk. Ezt a barlangot Bagyura Tamás nevére neveztem el, így akarván meghálálni ennek a szerény, de a barlangkutató terén nagyérdemű fiatal embernek megfizethetetlen szolgálatait.

Ű volt a fényképezés, a felmérések, az adatgyűjtés és a dinamitrobantások fáradságos munkáinál hű segítőtársam.

A Bagyura-barlang a bánya déli falának egyik kiszögellésében fekszik. Bejárata szűk, meredeken lefelé lejtős, amelyen kötéll segítségével egy 6-méter mélységben fekvő gyönyörű, szép, tágas és magas terembe érünk. A Pálvölgyi barlangrendszernek ez az egyetlen kifejezetten teremzerű képződménye, a többi csak kibővült vagy egész szűk folyosó. A terem fala feneké a mennyezetről aláhullott óriás sziklatömbökkel van telve, amelyek alatt kényelmesen bujkálhatunk. A bejáratnál szemben egy négyszögletes, függeni látszó háznagyságú sziklatömeg ragadja meg figyelmünket amely telve van egymáshoz simult telelő denevérrel. Ezen sziklatömb bal oldala teljesen szabad és egy tekintélyes magasságig huzódó kivájt folyosót amelyen át térd és könyöktámaszban nem is olyan régen, a Déry-barlangba juthattunk. Ez az a rész, mely szintén betemetődött.

A függő sziklatömb alatt alig néhány métert haladhatunk, mert az alá zuhant törmelék utunkat állja.

A terem délfelé eső mélyebb részében egy 30-méter mély szűk csatornát találtam, amely nyugati irányban egy ugyanolyan hosszúságú folyton szűkülő folyosóban végződött. Ez a barlang sincs még teljesen kikutatva és számos meglepetést rejteget még.

111. A JORDÁN-BARLANGÚ

Az egész barlangrendszer legszűkebb és legmélyebb része. Eddig ismert részét kifejezetten csak lefelé terjednek. Közvetlen a bányász lakása lejárója alatt nyílik. Két kisméretű lejárata van. Egy felső és egy alsó. A felső nyíláson át egy kisebb üregbe jutunk, amelynek északi része függőlegesen 8-métert esik, úgy hogy csak kötélláncszal bocsátkozhatunk alá. Az alsó nyílás egy meredek törmelékupon át vezet le a folyosóra. A kisterjedelmű folyosó fenekén van egy szűk nyílás, amely minduntalan eltemetődik. A lebecsátkozás itt hasonló kötélláncszal történik majdnem azonos körülmények között, csak hogy mennél lejjebb hatolunk, annál szűkebb kürtőkön és repedéseken kell keresztül préselődnünk. Eddig ismert részei csupa nehéz mászóhelyek, az érdekesség teljes hiájával. Csak a legfelső része volt fotografálható.

A lehatolás ezideig legfeljebb 30-méterig sikerült, habár egyesek ezt a tekintélyes mélységet lebecsülve, többet is állítanak. Valószínű hogy a Dachstei-mészköre vagy dolomitra települt nummulit mészköréteg vastagsága nem több 40-méternél, habár ez nem zárja ki, hogy a barlang az előbb említett két mészkörétegben tovább ne folytatódjék.

A barlangot először Kut-barlangnak nevezték, csak később keresztelték át dr. Jordán Károly tiszteletére.

Van a bányának ezenkívül még több ürege, rése, de ezek legalább jelenleg még jelentéktelenek.

BEKEY IMRE GÁBOR.